

LIETUVOS
POLITINIŲ
KALINIŲ IR
TREMINIŲ SAJUNGOS
SAVAITRAŠTIS

TREMINIUS

2003 m. kovo 27 d.

Nr. 13 (542)

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

Estafetę - į jaunimo rankas

Kovo 22 d. Kaune, LPKTS būstinės salėje, įvyko Jaunosios kartos konferencija. Į ją susirinko buvusių politinių kalinių, tremtinių, rezistencijos dalyvių vaikai ir vaikaičiai. Tie žmonės, kurie anksčiau ar vėliau perims į savo rankas LPKTS veiklą.

Konferencijoje dalyvavo Seimo narys, TS (LK) frakcijos Seime pirmininko pirmasis pav. A. Vidžiūnas, LPKTS pirmininkas, Seimo narys P. Jakučionis, skyrių jaunimo komitetų pirmininkai ir nariai, tarybos nariai.

LPKTS pirmininkas P. Jakučionis sakė, jog iš jaunų žmonių tikisi naujų idėjų ir aktyvios veiklos, o šioje konferencijoje palinkėjo priimti tokią programą, kuri atitiktų dabar puoselėjamus idealus, neprarasti vyresniųjų sukauptos patirties ir nenutolti nuo tautinių vertybių ir idėjų. Palinkėjo siekti tų pačių tikslų, už kuriuos kovojo politiniai kaliniai ir tremtiniai. LPKTS pirmininkas kalbėjo ir dėl dešiniųjų partijų – TS (LK), LPKTS bei Lietuvos krikščioniškosios demokratijos

partijos – jungimosi, supažindino su preliminarium susitarimo projektu.

Seimo narys, TS (LK) frakcijos pirmininko pirmasis pav. A. Vidžiūnas paminėjo dešiniųjų nuveiktus darbus ir pasidžiaugė, jog ir Kovo 11-osios Akto paskelbimas, ir šios datos priartinimas, Lietuvos pripažinimas atveriant duris į NATO bei ES ir einant prie normalios tvarkos ekonomikoje - tai dešiniųjų partijų bendro darbo reikalas ir sėkmė. "Šiandien turime naujų išipareigojimų. Vienas

svarbiausių – TS (LK) ir LPKTS susitarimo projektas, - sakė svečias. - Kol kas jis dar nesvarstytas, tačiau viliosi, kad pas jus šis projektas bus svarstomas išties demokratiškai." A. Vidžiūnas pasidžiaugė, kad visos dešinėsios partijos teigiamai vertina jungimosi idėją, kaip ir Lietuvos stojimą į NATO bei Europos Sąjungą, ir pridūrė: "Naujoji - jau susijungusi - partija pakils į naują lygmenį – tuo aš tikiu – nes ji turi ką pasakyti. Kaip ir šiandien, mes, dešinieji, galime daug

Konferencijos svečiai ir dalyviai

Ar Lietuva praras suverenitetą Europos Sąjungoje?

Pasigirsta nuomonių, kad Lietuvai prisijungus prie Europos Sąjungos galime prarasti savo tautinę kultūrą. Toks nuogąstavimas nepagrįstas. Neprarasime nei tautinio savitumo, nei papročių, nei kalbos, nei kultūros, kaip jų neprarado nei olandai, nei portugalai, nei danai, nei vokiečiai. Pusę amžiaus egzistuoja Europos Sąjunga. Per šį pakankamai ilgą Europos savanoriško vienijimosi periodą nedidelių ir mažųjų valstybių tautinis identitetas ne tik nesumenko, ne tik nesunykė, o atvirksčiai – sustiprėjo. Pavyzdžiui, sparčiai stiprėjant Airijos ekonomikai atsigavo beveik mirusia laikyta galų kalba, kuria šneka vis daugiau Airijos gyventojų. Tačiau neturi-

me pamiršti, kad visa tai pirmiausia priklausys nuo mūsų pačių. Lietuviai atlaikė šimtmečiais trukusį lenkinimą, rusinimą, tad išugdytas stiprus imunitetas. Kita vertus, Lietuva visada pasižymėjo didele tolerancija tautinių mažumų kultūrai. Kyla kitas nemažiau svarbus uždavinys – tinkamai pristatyti mūsų kultūrą, kuri buvo, yra ir liks svarbiausias tautinio savitumo ženklas bendraujant su kitomis tautomis.

Sovietų imperijoje buvo naikinamos ištisos tautos, pavyzdžiui, Krymo totorių bendruomenė buvo sunaikinta totališkai – ištremta į Kazachstaną per vieną parą, trečdalis išžudytas, likusieji nei tėvynės, nei atimto turto neatgavo.

(keliamo į 2 psl.)

Žinios iš Seimo

Per Prezidento rinkimus išjudinti ledai, šiek tiek kaupti politinį landšaftą, ir toliau sėkmingai juda. Politinės partijos, susirūpinusios dėl artėjančių rinkimų į Seimą, dar intensyviau buriasi į stipresnius politinius blokus.

Besijungiantys liberalai, centristai ir modernieji krikdemai jau turi lyderį

Praėjusį savaitgalį Kaune įvyko Liberalų sąjungos suvažiavimas, kuris pritarė jungimuisi su centristais ir moderniaisiais krikdemais. Iš 390 liberalų, delegaluotų į suvažiavimą, už jungimąsi balsavo 263 delegatai, prieš nebuvo nė vieno.

Partijų jungimuisi dar turi pritarti Centro sąjungos (CS) ir Moderniųjų krikščionių demokratų sąjungos suvažiavimai. Centristų suvažiavimas įvyks Kaune šį savaitga-

pasakyti apie dabartinės politikos nekokybę."

Jaunosios kartos konferencijos dalyvius pasveikino LPKTS tarybos pirmininkė V. Briedienė ir kvietė juos būti aktyvius, veiklius ir visomis jėgomis įsitraukti į LPKTS veiklą. "Tik nuo jūsų, nuo jaunų žmonių darbštumo ir sumanumo priklausys LPKTS darbų sėkmė bei rezultatai", - sakė tarybos pirmininkė. Ji pakvietė aktyviausius jaunimo atstovus bendradarbiauti su LPKTS skyrių pirmininkais bei tarybų nariais, pamąstyti, kas po IX suvažiavimo galėtų dirbti naujos kadencijos taryboje ir valdyboje.

LPKTS pirmininko pirmasis pavaduotojas B. Sakalauskas taip pat akcentavo dešiniųjų politinių partijų jungimosi svarbą. "Jei sugebėsime susivienyti iš anksto numatydami sąlygas ir jų laikysimės, tai toks susijungimas bus efektyvus, - sakė jis, - nes organizacinės struktūros rajonuose stiprios; esame gausi ir rimta organizacija."

Kolegos mintis tęsė LPKTS pirmininko pavaduotojas V. Grušauskas.

(keliamo į 2 psl.)

Ingrida VĖGELYTĖ

Aktualijos

■ Slovėnai vykusiame referendume pritarė šalies narysčiai ES ir NATO. Už stojimą į ES pasisakė 90 proc. balsavusių slovėnų. Referendume dalyvavo 60 proc. balsavimo teisę turinčių šalies piliečių. LR Prezidentas R. Paksas pasveikino Slovėnijos prezidentą Janežą Drnovšeką su tvirtu šios šalies žmonių pasirinkimu.

■ Beveik prieš 50 metų grupė Vorkutos politinių kalinių - E. Laugalis, A. Kudukis, P. Veverskis, P. Vaičekauskas, A. Lukaševičius ir kiti - nutarė leisti laikraštėlį. Pavadino jį "Varpu". Jiems tai pavyko. Šie drąsūs vyrai neapsiribojo vien "Varpo" leidimu, jie vienijosi su Lietuvos laisvės kovotojų sąjungos įkūrėjais - S. Ignatavičiumi, V. Šiška, V. Vaineikiu, E. Buroku, P. Zagrecku, J. Šilinu, E. Smetona. "Varpas" tapo jų programos platintojas bei skleidėjas. 1996 m. sausio 12 d. "Varpas" buvo įregistruotas ir jo veikla tęsiama.

■ Jau dešimt metų tarp dviejų antrųjų pagal dydį miestų - Kauno ir Tamperės (Suomija) - pasirašyta bendradarbiavimo sutartis. Bendradarbiavimas perauga į apskrities lygį ir Tamperės atstovai žada kauniečiams padėti parengti apskrities informacinės visuomenės plėtros programą.

■ Kovo 23 d. Čėčėnijoje surengtas referendumas dėl naujos Konstitucijos priėmimo skirtas ne krizei išspręsti, bet Rusijos okupacijai įamžinti. Lietuvos laisvės kovų - miško brolių draugija kreipėsi į pasaulio valstybių vyriausybes bei parlamentus, kad būtų padarytas deramas spaudimas Rusijos Federacijos vyriausybei: nedelsiant nutraukti karo veiksmai, išvesta Rusijos kariuomenė, Rusija prisiimtų moralinę, politinę ir teisinę atsakomybę ir čėčėnų tautai būtų garantuota apsisprendimo laisvė.

■ Šalia Kauno esanti Raudondvario pilis gerokai apleista ir beveik išnykusi iš turistų maršruto. Istorijos paveldui priklausantis kompleksas Europos fondams turėtų būti patrauktas. Ši pilis priklauso istoriškai susiformavusiam Panemunės pilių kompleksui, kuris įtrauktas į upių turizmo maršrutus. Tikimasi, kad Raudondvario įžymybė artimiausiu metu sudomins Europos Sąjungos fondus. Neseniai pradėtas kurti Juozo Naujalo memorialinis muziejus - tai pirmas realus žingsnis bandant prikelti Raudondvario pilį.

(keliamo į 3 psl.)

Estafetę - į jaunimo rankas

(atkelta iš 1 psl.)

Bendra organizacija pagyvintų veiklą, nes yra nemažai gabių ir sumanių žmonių, kurie nori dirbti, sakė jis.

Diskusijų metu kalbėjo jaunimo atstovai ir veteranai – Ieva Augulienė (Vilnius), Vera Macienė (Šilalės r.), A. Džiuvė (Šiauliai), Č. Dirė (Šiauliai), D. Karkienė (Vilkaviškis), Juknevičius (Panevėžys), A. Vizbaras (Raseiniai), R. Sidikirkienė (Kaunas), B. Kažemėkaitė (Kalvarija), V. Palujanskas (Pakruojis), I. Vilčinskienė (Kaunas) bei kiti.

Jaunimo komiteto pirmininkas V. Bičiūnas padarė dvejų metų veiklos ataskaitą. Nudirbtų darbų sąrašas "neblizga" - dalyvauta keliose akcijose, renginiuose, piketuose, sueigose... Tai ir viskas, ką galėjo pasakyti LPKTS jaunimo komiteto pirmininkas. "Ateityje jaunimo komitetui reikėtų atgaivinti savo veiklos programą, kurios vienas pagrindinių tikslų - padėti Vilnijos krašto lietuviams", - sakė pranešėjas. Motyvuodamas užimtumu darbe, nemažu krūviu, paprašė leisti jam atsistatydinti iš LPKTS jaunimo komiteto pirmininko pareigų.

Į pageidavimą buvo atsižvelgta, išrinktas naujas jaunimo komitetas.

Jaunimo komiteto pirmininkė Vilija Jogminienė

Pirmininkės pareigos patikėtos LPKTS tarybos valdybos pirmininko pavad. Vilijai Jogminienei. Pavaduotojai: Dalia Maciukevičienė (Kaunas), Algimantas Džiuvė (Šiauliai), tarybos nariai: V. Bičiūnas, A. Verpečinskas R. Sidikirkienė, V. Mikulskas (Kaunas), V. Palujanskas (Pakruojis), A. Ramanauskas (Alytus), B. Lygnugarienė (Klaipėda), B. Kažemėkaitė (Kalvarija), A. Stanevičius (Panevėžys), A. Simonavičius (Tauragė), I. Vilišytė (Telšiai), Z. Timinskienė (Utena), R. Matuliauskienė (Vilnius), J. Stanėnas (Grigiškės), A. Vizbaras (Raseiniai), V. Sinkevičius (Ežerėlis), D. Jasiulevičius (Domeikava), A. Kaminskas (Garliava), V. Macienė (Šilalės r.).

Komitetas išrinktas dvejimėms metams. Palinkėję vaisingo darbo LPKTS naujai išrinktam komitetui LPKTS tarybos nariai sakė, kad tiki si apčiuopiamų rezultatų ir aktyvaus jaunimo proveržio.

Vykstant LPKTS tarybos konferencijai jaunimo komitetas renkasi 9 val. aptarti savo veiklos.

Aušra ŠUOPYTĖ

A. Kaminskienės nuotr.

Dėl susitarimo dalyvaujant rinkimuose

TS (LK) taryba, suprasdama 2003 m. birželio 15 d. rinkimų į laisvas Seimo narių vietas svarbą ne tik praktinio laimėjimo konkrečioje apygardoje, bet ir centro dešinės politinių jėgų brandos bei jų konsolidacijos prieš 2004 m. Seimo rinkimus aspektu, kviečia visas centro dešinės partijas bei politines organizacijas susitarti dėl bendrų kandidatų kiekvienoje rinkimų apygardoje. Manytume, kad geriausias metodas išaiškinti stipriausią kandidatą – pirminiai rinkimai. Šio metodo ryžtingas pritaikymas leistų

mobilizuoti centro dešinės rinkėjus, kurie neabejotinai teigiamai įvertintų centro dešinės partijų demokratiškumą už svarbiausių sprendimų jiems patikėjimą. Pirminių rinkimų surengimas keturiose apygardose būtų naudingas siekiant tai vėliau pritaikyti visoje 2004 m. rinkimų į Seimą vienmandatėse apygardose.

Lauksime Jūsų atsako bei pasiūlymo dėl datos ir vietos pokalbiui dėl susitarimų.

TS (LK) pirmininkas Vytautas LANDSBERGIS

Savininkai laimi bylas Strasbūre

Europos Žmogaus Teisių Teismas priteisė iš Lietuvos 9 tūkst. eurų (31 tūkst. litų) kompensaciją palangiškei Stasei Jasiūnienei, kuri negali atgauti savo motinos žemės Palangoje arba kompensacijos už ją.

S. Jasiūnienė norėjo susigrąžinti savo motinos žemės sklypą, kurį po okupacijos nacionalizavo sovietų valdžia. Septintajame dešimtmetyje buvo nugriautas sklype stovėjęs ieškovės motinos namas.

Palangos miesto taryba 1992 m. atkūrė S. Jasiūnienės ir jos sesers teises į velionės motinos sklypą pajūrio kurorte, bet jos negavo nei šio sklypo, nei kompensacijos už jį.

Ieškovei buvo pasiūlytas kitas sklypas, tačiau ji atsisakė jo, nes sklypas buvo Palangos pakraštyje ir todėl mažesnės vertės nei nacionalizuota-

sis. Po ilgo, bet nesėkmingo bylinėjimosi Lietuvos teismuose S. Jasiūnienė kreipėsi į Europos Žmogaus Teisių Teismą Strasbūre. Teismas priteisė kompensaciją iš Lietuvos už tai, kad nebuvo įgyvendintas nuosavybės teisės į žemės sklypą atkūrimas.

Tikimės, kad tai ne paskutinė laimėta savininkų byla Strasbūre prieš LR apskričių, miestų, rajonų korumpuotus valdininkus sprendžiant nekilnojamojo turto grąžinimo klausimą Lietuvoje. Šiuo metu Strasbūro teisme yra užregistruota keletas šimtų savininkų ieškinių.

Lietuvos namų ir žemės sklypų savininkų sąjungos ir LR žmogaus teisių gynimo asociacijos nuosavybės komisijos pirm. Mykolas VITKAUSKAS

Ar Lietuva praras suverenitetą Europos Sąjungoje?

(atkelta iš 1 psl.)

Populiarus pasakymas "iš vienos sąjungos ištrūkome, tai ko veržtis į kitą" yra ne tik klaidingas, bet ir klatingas. Pirmą, tokia formuluotė išduoda sovietiko mąstyseną. Antra, Stalino ir Hitlerio nusikalstamo sandėrio pagrindu Lietuvą okupavo Sovietų sąjunga. Istorijoje šis sandėris žinomas Molotovo-Ribentropo pakto vardu. Tarptautinė teisė taikios nepriklausomos šalies okupavimą, jos gyventojų trėmimą ir naikinimą rasiniu, politiniu, religiniu ar socialiniu pagrindu priskiria karo ir genocido nusikaltimų kategorijai. Tauta niekada neprašė būti okupuojama, tremiama, naikinama. Tokiais atvejais termino "sąjunga" vartojimas slepia dvejopą klaidą: mėginimą pateisinti okupaciją bei genocido nusikaltimus ir pabalinti genocido planuotojus ir vykdytojus.

Klausiami, ar bus galima pasitraukti iš ES. Lygiai kaip ir stojimo į ES atveju, lems šalies piliečių apsisprendimas. 1982 m. Grenlandija, Danijos Karalystės autonominė dalis, referendumu nusprendė pasitraukti iš ES. Pravartu priminti, kad "autonominės čėčėnų respublikos" mėginimai pasitraukti iš Rusijos sudėties baigėsi visišku krašto sugriovimu ir pusės gyventojų ištrėmimu bei sunaikinimu. Didžiosios Britanijos piliečiai 1975 m. dar kartą pasitikrino savo apsisprendimą – 67 proc. balsų buvo už ES.

Nė viena valstybė, ES narė, neturi lemiamo balso, išskyrus pasinaudojimą veto teise, pavyzdžiui, derinant mokesčius. Briuselis nereguliuoja ir nereguliuos Lietuvos vidaus gyvenimo. Patys rinksime Seimą, savivaldybių tarybas, prezidentą. Lietuvos gyventojai dar nepamiršo "vyresniojo brolio teisės" ir jos padarinių, kai vietoj rinkimų būdavo tik "balsavimas" 99,9 proc. už iš "centro" atsiųstą sve-timkalbį "liaudies atstovą". Ši imperinė atgyvena Vakaruose neįmanoma iš principo.

Euroskeptikai meta ir tokį priekaištą – neva Lietuva stodama į ES "atsisako dalies savo suverenumo ir perduoda teisę tvarkytis patiems". Kaip tik atvirkščiai – Lietuva tapdama ES nare sustiprina ekonominį savarankiškumą, kultūrinę raidą ir politinę nepriklausomybę. Apie 70 proc. užsienio prekybos tenka ES šalims. Šiandien Lietuva yra priversta gaminti prekes pagal ES standartus ir ne kitaip, neturėdama jokios įtakos tų standartų, o ir kitų ekonominio bendravimo taisyklių bei normatyvų kūrimui ar taisymui. Būdamas ES narė ji taps lygiateisė partnerė.

Lietuvos saugumas suvokiamas toli gražu ne tik NATO sudėtyje. Šiandien valstybės saugumas – ne vien karinė sąvoka. Tai ir pinigų plovimo prevencija, tarptautinio nusikaltamumo stabdymas, pabėgėlių srautų kontrolė, tarptautinis terorizmas, atmosferos ir žemės taršos kontrolės reikalai bei daugelis kitų. Jau nebeįmanoma nei kontroliuoti, o tuo labiau veiksmingai valdyti išvardytų problemų sprendimo vien nacionalinėmis pastangomis. Europos vienijimosi pradininkės valstybės labai pragmatiškai suvokė šio proceso būtinumą. Tik sutelktomis jėgomis įmanoma valdyti minėtus globalinius reiškinius. Kito pasirinkimo paprasčiausiai nėra ir nebus.

ES kaltinama esanti kapitalistinių valstybių sąjunga. Pats terminas "kapitalistinis" buvo sumeistruotas marksizmo-leninizmo teoretikų, paneigus privačią nuosavybę ir asmeninę iniciatyvą kaip "kapitalizmo" (dabar sakome – rinkos ekonomikos) esminės svarbos elementus ir dirbtinai kuriant komandinę "socializmo ekonomiką". Pasak britų eksperto prof. A. Sutton, sovietai buvo "technologinis-ūkinis Vakarų parazitai". "Socializmo" ekonomika neišvengiamai sužlugdo. Konkuruoti su rinkos ekonomika nepajėgė.

Edmundas SIMANAITIS

Istorinis dokumentas pasirašytas

Briuselyje Šiaurės Atlanto Aljanso vadovai bei septynių Rytų, Vidurio ir Pietų Europos, tarp jų ir Lietuvos, atstovai pasirašė prisijungimo prie NATO protokolus. Istorinių dokumentų pasirašymo ceremonijoje dalyvavo NATO generalinis sekretorius Džordžas Robertsonas, 19 Aljanso valstybių ambasadoriai ir septynių pakviestųjų į NATO valstybių – Lietuvos, Latvijos, Estijos, Slovakijos, Slovėnijos, Bulgarijos ir Rumunijos – užsienio reikalų ministrai. Lietuvai atstovavo užsienio reikalų ministras A. Valionis, užsienio reikalų ministerijos sekretorius ir prisijungimo prie NATO delegacijos vadovas Giedrius Čekuolis, Krašto apsaugos ministerijos sekretorius Povilas Malakauskas, Lietuvos ambasadorė prie NATO

Gintė Damušytė. Kaip pranešė URN sekretorius G. Čekuolis, jau kitą dieną po protokolų pasirašymo JAV Seimui prasidės sutarties dėl naujų narių priėmimo į Aljansą ratifikavimo procesas. Sutartį turi ratifikuoti visų 19 NATO šalių parlamentariai iki kitų metų gegužės mėnesio, kai įvyks NATO viršūnių susitikimas. Beje, kurie politikos apžvalgininkai nea meta ir "juodojo scenarijaus" galimybės. Mat NATO narės – Vokietij, Prancūzija ir Belgija – labai nepritaria pakviestųjų į NATO septynių šalių pozicijai paremiant JAV karinę operaciją Irake. Kol kas besąlygišką pritarimą ratifikuoti naujų narių į NATO priėmimo protokolą išreiškė aukštesni JAV, Lenkijos ir Čekijos pareigūnai.

Žinios iš Seimo

(atkelta iš 1 psl.)

Atrodo, kad prie A.Vazbio, t.y. konservatorių, prisišlies ir visuomeninė organizacija, vienijanti jaunuosius moderniuosius krikdemus.

Liberalų sąjunga jungtinei partijai parinko vadovą – dabartinį Vilniaus merą Artūrą Zuoką. Liberalų sąjungos pirmininkas, kaip ir jo pavaduotojas Seimo narys Gintaras Steponavičius, A.Zuoko naudai tiesiog atsisakė kandidatuoti į jungtinės partijos pirmininko postą. “Būtų neprotinga maksimaliai neišnaudoti A.Zuoko, kaip sostinės mero, pozicijos”, – aiškino E.Gentvilas suvažiavimo metu surengtoje spaudos konferencijoje.

Ketiniai formuoti stiprią opoziciją

Nepriklausomybės Akto signataras, liberalų lyderis, ekspremjeras E.Gentvilas iš aktyvios politikos trauktis neketina. Jis ketina dalyvauti birželio viduryje rengiamuose naujų Seimo narių rinkimuose, mat šiuo metu keturios parlamentarų vietos yra laisvos. A.Zuokas suvažiavime paragino partijos narius padaryti viską, jog E.Gentvilas būtų išrinktas į Seimą ir taptų parlamentinės opozicijos lyderiu. Liberalai, centristai ir modernieji krikdemai Seime jau dabar yra sudarę bendrą 25 narius turinčią opozicinę frakciją.

Maža to, į bendrą Jungtinę ir liberalų frakciją Seime susivieniję liberalai, centristai ir modernieji krikščionys demokratai siūlo prisijungti ir atskirą frakciją šiuo metu sudarantiems konservatoriams. Tokį pasiūlymą antradienį Seime surengtoje spaudos konferencijoje pristatė Jungtinės ir liberalų frakcijos seniūnas Eligijus Masiulis.

Pasak jo, Seimo opozicinės frakcijos turėtų peržengti “siaurų interesų rato ribas” ir konservatorių frakcijos prisijungimas opozicijai leistų dar labiau “sukoncentruoti jėgas”. Toje pačioje spaudos konferencijoje kalbėjęs Seimo pirmininko pavaduotojas liberalas Gintaras Steponavičius pripažino, jog šiuo metu opozicija “neturi svertų, kad galėtų blokuoti daugumos sprendimus”.

Susivienijusios konservatorių bei Jungtinės ir liberalų frakcijos turėtų daugiau kaip pusę visų mažumai priklausančių narių. Pagal Seimo Statutą, frakcijos, turinčios daugiau kaip pusę visų mažumai priklausančių parla-

mentarų, seniūnas tampa opozicijos lyderiu ir gali naudotis jam suteiktomis teisėmis, tarp jų – dalyvauti ir balsuoti Seimo valdybos posėdžiuose. Kol kas bendra dešiniųjų frakcija Seime, grubiai tariant, iš liberalų ir konservatorių nėra labai tikėtina. Labiau tikėtina būtų opozicinių frakcijų koalicija. Bet apie bendrą būsimą darbą kalba tiek vieni, tiek kiti. Spėjama, kad opozicijos lyderiu gausensio liberaliojo sparno atstovai norėtų matyti E.Gentvilą.

Konservatoriai taip pat telkia pajėgas

Dešiniųjų vienijimosi idėjos pradininkai konservatoriai taip pat aktyviai veda derybas su keliomis politinėmis jėgomis dėl galimo susijungimo. Į naujai įsteigtą Krikščioniškosios demokratijos frakciją jau atkeliavo dalis modernųjų krikščionių demokratų. Pasak A.Kubiliaus, kalbamasi ir su Ignaco Uždavinio krikdemais. Į šią frakciją taip pat gali ateiti ir dalis Lietuvos krikščionių demokratų partijos narių. Mat čia susvyravo populiariojo Kazio Bobelio vėliava – praėjusį savaitgalį krikdemų konferencijoje, skirtoje rengimuisi stoti į Europos Sąjungą, jos pirmininkas Kazys Bobelis, neseniai šventęs 80 metų jubiliejų, perskaitė atsistatydinimo pareiškimą. K.Bobelis mano, kad partijai galėtų vadovauti Seimo nariai Petras Gražulis, Algirdas Saudargas ar Gražina Paliokienė. Bet labai abejotina, ar šie asmenys turi pakankamai autoriteto vadovauti krikščionims demokratams. Tad tikėtina, kad dalis gali ateiti į atsinaujinančią Tėvynės sąjungą.

Jaunieji jungimuisi pritartę

Bet rimčiausias ir gausiausias politinis partneris konservatoriams, žinoma, būtų Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga. Praėjusį savaitgalį Kaune rinkosi antroji arba jaunoji, buvusių politinių kalinių ir tremtinių karta. LPKTS būstinėje įvyko jaunimo komiteto ataskaitinis rinkiminis susirinkimas, į kurį iš visos Lietuvos suvažiavo arti 100 jaunesnės kartos sąjungiečių, rimtų savo Tėvynės patriotų, pasirengusių dirbti, puoselėti kultūros vertybes ir niekada nepamiršti to, ką teko iškęsti jų tėvams ir seneliams.

Nepaisant to, kad jaunimo

komitetas rinko naują lyderį, daugiausia buvo kalbama apie jungimąsi su konservatoriais.

Dauguma pasisakė už vienijimąsi su TS (LK), tačiau labai aiškiais sąlygomis, aiškiai nustatytais proporcijomis. Bei ragino neskubėti. Sąjungos pirm. P.Jakučionis tvirtino, kad tikrai neskubama, juk LPKTS susijungimo galimybes svarsto jau bene 3 metus!

Kai kurie delegatai griežtai pasisakė prieš jungimąsi atskiros frakcijos jungtinėje partijoje su savo statutu variantą. Atrodė, kad daugeliui tiesiog nesuprantamas ir nepriimtinas žodis “frakcija”.

“Reikalaujama jungtis “lygiais pagrindais”. Tai ne nauja. Tik niekas nepaaiškina, ką reiškia jungimasis “lygiais pagrindais”. Manau, kad žmonės nesuprato sąvokos “jungtis su TS (LK), įkuriant partijoje savo frakciją su savo statutu”. Tai reiškia apsaugą nuo galimos asimiliacijos, ištirpimo tarp energingesnių ir veiklesnių konservatorių. Frakciją kurtume ir statutą rašytume mes patys. O jungimasis “lygiais pagrindais” reikštų, mano nuomone, “puolimą nuogiems į dilgėles”, kaip pasakė Č.Dirke”, – sakė partijos pirmininkas.

Jo manymu, sveikintinas protingas noras jungtis aiškiais sąlygomis ir su nustatytais proporcijomis visose jungtinės partijos valdymo grandyse ir rinkimų sąrašuose. “Tokį siūlymą aš pateikčiau mūsų derybų grupei. Ji siūlymo nesvarstė, o debatuose šį klausimą kelia kaip svarbiausią. Atrodo, konstruktyvioms deryboms kažko trūksta: ar geros valios, ar supratimo?” – sakė P.Jakučionis.

LPKTS – gausi, gerai organizuota, turinti savo muziejus, choras, gerai išplėtotą struktūrą regionuose ir plačią leidybinę veiklą politinė organizacija. Tad tiesiog susijungti ir tapti konservatorių partijos dalimi neketinama. Norima išsaugoti savo identitetą ir viską, ko turima. Todėl ir manoma kurti Tėvynės sąjungoje atskirą sparną arba frakciją su nuosavu statutu, o konservatoriams patikėti tik politinės veiklos organizavimą. Vienas iš siūlymų – LPKTS keisti statusą iš politinio į visuomeninį. Taip būtų sudarytos galybės kitoms patriotinėms buvusių partizanų ir politinių kalinių organizacijoms prisijungti prie mūsų. Taip būtų įvykdytas senas buvusių politinių kalinių ir tremtinių troškimas susivienyti ir vėl dirbti kartu.

Ivykiai, komentarai

Galo dar nematyti

Nepaisant to, kad amerikiečių ir britų jungtinės pajėgos jau priartėjo prie Irako sostinės Bagdado, aiškėja, kad šiame kare nebeprisikartos 1991 m. karo operacijos “Audra dykumoje” scenarijus. Tada Irako armija vos prasidėjus amerikiečių puolimui visiškai pakriko, ištisos divizijos pasidavė į nelaisvę. Dabar net sąjungininkų kariuomenės užimtuose miestuose nesiliauja kautynės. Vis dar nesibaigia kovos šturmuojant antrąjį pagal dydį Irako miestą – Basrą. Šį strategiškai svarbų miestą puola Didžiosios Britanijos kariai. Pranešama, kad du milijonus gyventojų turinčioje Basroje, kur nutrūko elektros ir vandens tiekimas, gali kilti badas, epidemijos. Todėl į užimtą vienintelį Irako uostą Um Asro jau plaukia laivai su humanitariniais kroviniais. Didžiausias sausumos mūšis užvirė už 100 kilometrų nuo Bagdado. Kaip teigia Pentagono atstovas, šiame mūšyje žuvo 300 Irako kariškių. Sąjungininkai nuostolių nepatyrė. Pasaulio kariniai apžvalgininkai ir ekspertai pažymi, jog nepasitvirtino prognozės, esą irakiečiai neapkenčia Sadamo Huseino režimo ir vos prasidėjus karo veiksmams sukils. Taip neatsitiko.

JAV prezidentas Dž.Bušas kreipėsi į Kongresą su prašymu nedelsiant paskirti dar 75 milijardus dolerių karui Irake ir pokariniam Irako atstatymui.

Dėl Irako krizės labai paaustrėjo JAV ir Rusijos santykiai. Paaikškėjo, kad kelios Rusijos kompanijos tiekia Irakui moderniausių ginkluotę, konkrečiai – įrengimus, kurie gali blokuoti iš JAV žemės palydovų perduodamą informaciją bei naktinio matymo prietaisus ir raketas. JAV žvalgybos duomenimis, Irake ir prasidėjus karui tebedirba rusų specialistai, kurie moko irakiečius naudotis tiekiamą ginkluote. Prezidentas Dž.Bušas tuo klausimu paskambino Rusijos prezidentui V.Putinui ir, kaip pranešama, pateikė jam net tų Rusijos kompanijų, jų vadovų adresus ir kitus duomenis. Akiivaizdu, kad be paties V.Putino žinios jokia kompanija nedirbtų tiekti Irakui modernių ginklų. Nors Rusijos aukšti pareigūnai ir neigia JAV kaltinimus, tačiau pats V.Putinas žadėjo Dž.Bušui

“pasidomėti” šiuo reikalu. O vienos apkaltintos ginklų tiekimo Irakui kompanijos vadovas V.Antonovas netiesiogiai prisipažino. Tačiau, pasak jo, tie ginklai bei įrengimai nebuvo tiesiogiai siunčiami, o pateko į Iraką per trečiąsias šalis, konkrečiai – Ukrainą ir Siriją. JAV spaudoje dėl šio incidento jau pasirodė pranešimai, jog tarp JAV ir Rusijos gali vėl prasidėti “Šaltasis karas”.

Tuo tarpu amerikiečių karo vadai skelbia, jog prasidėjus Bagdado šturmui Irako režimas gali panaudoti cheminį ginklą. Aplink Bagdadą, pasak CNN televizijos, jau sukurta vadinamoji raudonoji linija, kurią peržengus sąjungininkams bus panaudotas cheminis ginklas. Pranešama, jog Irako armijos Pietų Irake vadas diktatoriaus Sadamo Huseino pusrolis Alį Hasanas Madžidas jau turi diktatoriaus įgaliojimus panaudoti tuos ginklus. Pirmiausia jie bus panaudoti prieš Irako pietiniuose rajonuose gyvenančius musulmonus šiitus, o apkaltintos tuo bus Jungtinės Valstijos.

Verčia ministrą ir merą

Kaip pranešama, įtakingi vadinamųjų socialdemokratų veikėjai, pasivadinę “taikos šalininkais”, reikalauja atstatyti užsienio reikalų ministrą Antaną Valionį. Tie “taikos šalininkai” pakankamai žinomi. Tai buvę Komunistų partijos funkcionieriai Mykolas Pronckus, Vytautas Einoris, Sergejus Dmitrijevas, Sigita Burbienė ir kiti. Prie jų šliejasi profsąjungų lyderiu apsiskelbęs Algirdas Sysas.

Neokomunistai užsimojo nuversti ir sostinės merą Artūrą Zuoką, kuris nesenai Liberalų sąjungos suvažiavime buvo pasiūlytas kandidatu į būsimosios jungtinės – liberalų, centristų ir modernųjų krikščionių demokratų – partijos vadovo postą. Į Vilniaus mero postą partijos vadovybė ir pats premjeras A.Brazauskas stumia ištikimą partietį G.Paviržį. Neokomunistai aiškiai išsigando vis augančio jauno politikos A.Zuoko populiarumo ir galimos jungtinės partijos pergalės būsimuosiuose Seimo rinkimuose.

Jonas BALNIKAS

Spausdiname kreipimasi, pareiškima ir rezoliucijas, priimtas Vilniuje kovo 15 d. Lietuvos politinių kalinių sąjungos ir Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrijos tarybų jungtinės konferencijos

Kreipimasis

Į buvusius politinius kalinius, tremtinius, laisvės kovotojus, jų šeimas ir visus Lietuvos žmones

Mieli ešelonų broliai ir sesės, brangūs tėvynainiai – Lietuvos piliečiai! Artėja gegužės 11-oji – diena, kai būsime pakviesti tarti žodį dėl Lietuvos narystės Europos Sąjungoje – dėl mūsų Tėvynės ateities!

Už Lietuvos sugrįžimą į Europos tautų šeimą pasisako Bažnyčia, Prezidentas, Seimas, Vyriausybė bei kitos institucijos ir organizacijos. Atrodo, abejonių dėl referendumo sėkmės neturėtų būti. Deja, stebint pastaruosius įvykius tėvynėje, ypač politinius įvykius ir visuomenės nuomonių sumaištį, darosi neramu dėl mūsų šalies ateities. Dabar, kai turėtume džiaugtis iškovota galimybe tapti pilna teisiais laisvais nenualintos okupacijų Europos piliečiais, akivaizdžiai matome mums priešišku jėgų pastangas boikotuoti referendumą. Rusija tebepuoselėja viltį apie supervalstybę, viešai deklaruoja amžinus Rusijos interesus rytiniame Baltijos krante, neatsisako pretenzijų į šį krantą. Prisiminkime, kad 1940 m. atplėšti nuo Europos netekome valstybingumo. Taigi buvimas Europoje yra mūsų Nepriklausomybės sąlyga.

Mes, buvę partizanai ir jų rėmėjai, kaliniai, tremtiniai ir kiti nukentėję nuo okupantų Lietuvos žmonės, šiuo ypač atsakingu laiku prisidėkime prie mūsų visų bendrų pastangų ir aktyviai dalyvausime referendume už narystę Europos Sąjungoje. Padėkime abejojantiems ir suklaidintiems mūsų piliečiams suprasti, kad jų pačių ir jų vaikų saugesnė bei turtingesnė ateitis priklausys nuo šio apsisprendimo.

Kvieskime savo artimuosius, kaimynus, pažįstamus nebūti abejingus ir dalyvauti referendume dėl Lietuvos narystės Europos Sąjungoje. Dalyvausime ir balsuosime „už“!

Nesileiskime klaidinami kitokių „referendumų“ ir perspėkime kitus apie jų organizatorių pažadų klastą. Visų jų vienintelis tikslas – sutrukdyti Lietuvai sugrįžti į civilizuotą Europos tautų šeimą. Tikėkime mūsų pasirinkto kelio teisingumu.

Dėl dešiniųjų politinių jėgų konsolidacijos

Lietuvos politinių kalinių sąjungos ir Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrijos tarybų jungtinė konferencija teigiamai vertina prasidėjusią dešiniojo sparno politinių jėgų konsolidaciją.

Jungtinė konferencija kaip ypatingos reikšmės reiškinį sveikina Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos ir Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) vadovybių pasitarimus dėl bendro politinio veikimo. Esame įsitikinę, kad pasitarimai bus vaisingi ir sukurs stiprią vieningą politinę organizaciją, besiremiančią konservatizmo ideologija, puoselėjančią patriotizmą, lietuvybės idealus ir krikščioniškąsias vertybes. Tikimės, kad šios politinės jėgos bus svarus indėlis į Lietuvos valstybės ir tautos ateitį.

Jungtinė konferencija kreipiasi į visas buvusių pasipriešinimo dalyvių, politinių kalinių ir tremtinių visuomenines organizacijas ir kviečia eiti koja kojon su visuomenėje vykstančiais dešiniųjų ir patriotinių politinių jėgų konsolidacijos procesais bei ieškoti bendrų organizacinių formų ir veikimo būdų.

Dėl Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti

1998 m. LR Prezidentas Valdas Adamkus dekretu paskyrė Tarptautinę komisiją nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti, tačiau į šią komisiją neįtraukė nei vieno buvusių pasipriešinimo okupacijoms dalyvių ir nuo okupacinių režimų nukentėjusių asmenų organizacijų atstovo. Nerimaujama, kad komisijos darbas gali nuslysti į vienpusiškumą ir nepatarnaus bendroms pastangoms visapusiškai ir objektyviai įvertinti nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimus.

Konferencija prašo LR Prezidentą Rolandą Paksą papildyti minėtos komisijos sudėtį įtraukiant buvusių pasipriešinimo sovietinei okupacijai dalyvių ir nuo jos nukentėjusių asmenų organizacijų atstovus.

Dėl atlyginimo už priverstinį kalinių ir tremtinių darbą Sovietų sąjungoje

Politiniai kaliniai ir tremtiniai sovietmečiu neteisėtai buvo kalinami ir tremiami į šiaurinius regionus dirbti sunkiausių darbų anglių ir metalų kasyklose, miškuose, miestų, kanalų ir geležinkelių statybose. Už vergišką darbą gaudavo badmirišką maisto davinį ar tolygų atlyginimą. Gamtinės sąlygos ir blogas maistas daugumai žmonių palaužė sveikatą, o dalis jų žuvo. Iki šio laiko neatlyginta žmonėms už priverstinį darbą. LR Seimas 2000 m. priėmė įstatymą „Dėl okupacinės žalos atlyginimo“, tačiau jis nevykdomas.

Konferencija prašo Vyriausybę imtis neatidėliotinių veiksmų – pradėti derybas ir išreikalauti, kad Rusijos Federacija, kaip Sovietų sąjungos teisių ir pareigų perėmėja, atlygintų žmonėms už priverstinį darbą ir padarytą žalą.

Andrė GLUCKSMANNAS

Penkios didžiosios nuodėmės

Įprastiniai transatlantiniai vaidai perauga į audringas skyrybas. Tai metas, kai kiekvienas pilietis privalo peržengti savo namų slenktį ir atidžiai patikrinti, kokia jo valdžios atsakomybė. Mano nuomone, Paryžius nuskalio penkiomis didžiosiomis nuodėmėmis.

1. Ardymas. Reaguodamas į tai, kad aštuonios plius dešimt Europos valstybių parėmė JAV, prezidentas Ž.Širakas vasario 10 d. su Rusijos prezidentu V.Putinu sudarė „aljansą už taiką“. Šitaip pasielgdamas, Vidurio Europoje jis atgaivino sunkius šių šalių prisiminimus apie tris amžius, praleistus Rusijos „didžiojo brolio“ šešėlyje ar po jo padu. Pasidalijus Europos bendruomenei ir skeldėjant NATO, frankogermaniškasis duetas save vadina „Europa“ ir teigia šnekas dvidešimt penkių šalių vardu, bet iš tiesų atstovauja tik trims (prie jų prisijungus Belgijai). „Senųjų europiečių“ pora kritikuoja Amerikos „aroganciją“, „vienašališkumą“, t.y. apdovanoja Ameriką tokiais komplimentais, kokiais lygiai taip pat būtų galima ap-

dovanoti juos pačius. Argi yra kas nors kvailiau negu pjauti šaką, ant kurios pats sėdi? Argi šitokiu būdu stiprinama Europos vienybė?

2. Moralinis skandalas. Prancūzijos, Vokietijos ir Rusijos koalicija (prie jos prisijungė Kinija ir Sirija) skelbia save esant „moralės ašimi“, „taikos stovykla“. Tačiau ši „antikarinė partija“ smarkiai įklimpusi kare. Jei kas nors spėjote pamiršti, prisiminkite Kaukazą, kur Rusijos kariuomenė iki pamatų sugriovė Čečėnijos sostinę Grozną, vien žuvusiųjų ten – nuo šimto iki trijų šimtų tūkstančių. Niekur kitur šiais laikais su civiliais nėra kariuojamas toks šiurpus karas. Vašingtono holokausto muziejus, kurį mažiausiai galima įtarti islamo teroristų propagandos skleidimu, Čečėnijos konfliktą įvardija kaip didžiausią šių dienų genocidą. Apie ką galvoja antikarinio judėjimo aktyvistai, kai Ž.Širakas žada V.Putinui savo paramą? „Tarptautinės tei-

sės“ vardu Paryžius ir Berlynas renkasi įdomius sąjungininkus. Prisiminkime nesenus JTO rinkimus. Susilaukusių Europos delegatams, Jungtinių Tautų Žmogaus teisių komisijai pirmininkaus Libija! Rusijos vadovas V.Putinas, Kinijos vadovas Džian Dzeminis, Libijos vadovas M.Kadafis, Sirijos vadovas B.Asadas – kodėl „taikos stovykla“ taip traukia budelius?

3. Demagogija vietoj demokratijos. 80 proc. vakariečių pasisako už taiką, prieš karą. Kas gi taip nepasisakytų? Prisidengdami „visuomenės nuomone“ ir pajuokiamai kitų šalių vyriausybes vadinami karo klikos „vasalais“, Paryžius ir Berlynas tarsi iš naujo kartoja stalinistinių „judėjimų už taiką“ argumentus. Vakarykščiai revoliucionieriai kiršino liaudį „prieš netikrą, formalią demokratiją“. Bet ar Ž.Širakas ir Vokietijos kancleris G.Šrioderis šiandien prisimena, kad tikroje demokratijoje spren-

dimai priimami ne visuomenės apklausos įstaigose, vertybinių popierių biržose ar gatvėse, o balsavimo kabinoje? Žmonių išrinkti atstovai Londone, Prahoje, Sofijoje, Madride ir Varšuvoje yra tokie pat teisėti kaip ir Paryžiuje ar Berlyne.

4. Bejėgiškumas. Tuo tarpu tos pačios visuomenės nuomonės apklausos rodo, kad 75 proc. žmonių visame pasaulyje mano, jog Sadamas kelia pavojų taikai. Toks veikėjas gali sukelti konfliktą, todėl jį būtina nuginkluoti. Tačiau per pastaruosius dvylika metų Bagdadas ne nuveikė nieko, išskyrus tai, kad apgaudinėjo ir vilkino. Mokslininkai sutaria, kad piktavalė valstybė gali labai lengvai užmaskuoti biologinio ir cheminio teroro priemones. Siuntinėjant inspekcijas ir papildomai siunčiant inspektorius, diktatoriui tebus sudarytos sąlygos šį žaidimą žaisti iki begalybės.

5. Palauk ir nematysi. Gerai norintys žmonės šnibžda:

„Žinoma, Irako tironas yra piktadarys. Jis kankina, žudo, nuodija dujomis. Tačiau juk daugybės vadovų visame pasaulyje rankos kruvinos. Kodėl kabinėjami tik prie Sadamo?“ Nes jis baisesnis. Jis tarsi parako statinė šalia ugnies. Nes privalome jį priversti liautis žaidus apokaliptiniais degtukais. Išvaizduokite, kad Iraką valdytų Šiaurės Korėjos vadovas su visu savo arsenalu ir grasintų sugriauti ne Seulą, o Rijadą. Planeta sustingtų iš baimės! Irako problema nėra vietinio diktatoriaus problema, jis kelia pavojų visiems. Vis dėlto jei tik klausysimės „taikos partijos“, jai visada bus arba per anksti – „Irakas neturi branduolinio ginklo, nėra būtinybės įsikišti“, arba per vėlai – „Šiaurės Korėja turi branduolinį ginklą, imtis prieš ją veiksmų per daug pavojinga“. Paryžius ir Berlynas skraidžioja padebesiais. Tai nereiškia, kad Amerikos strategai yra neklystantys ar kad turėtume jiems suteikti visišką veiksmų laisvę.

**Vertė Kęstutis Pulokas
"Lietuvos aidas"
2003 03 19**

Atsakymas knygos "Žali" autoriui

Jauna "kylančioji" šiuolaikinės lietuvių literatūros "žvaigždė" – tai rašytojo vardo nevertas žmogus Marius Ivaškevičius.

Kokių idėjų ir neapykantos persunkta turi būti širdis žmogaus, galėjusio sukurti tokį "šedevrą" – knygą "Žali"?

Visa Lietuvos pokario rezistencija sumaišyta su purvais, kovotojai už laisvę pavadinti išsigimėliais, sutrukdytisiais "pavargusiems" rusams jaustis mūsų šalyje kaip savo namuose.

Pokario metu Lietuvoje buvo vykdomas žiauriausias genocidas – 50 tūkstančių partizanų pakilo į pagrindinę kovą, iš jų apie 20 tūkstančių žuvo, tūkstančiai ištremti šeimų, o kiek GULAG'ų kalinių, iškentusių badą, šaltį, pažeminimą, tūkstančiai nekaltų be teisės sugrįžti į savo Tėvynę, žuvusių Sibiro platybėse.

Tavęs tai nejaudina! Savo knygoje kovotojus už laisvę vadini necenzūriniais žodžiais ir rašai, kad jeigu būtum rusas, tai važiuotum "pribaigti išsigimėlių".

Ir kaip tu šiandien Nepriklausomoje Lietuvoje, už kurios laisvę paaukota tūkstančiai jaunų žmonių gyvybių, išdrįsai parašyti tokią knygą? Joje partizaninės kovos vadus: gen. J.Žemaitį, plk. J.Kasperavičių, buvusią Lietuvos svarbiausią partizanų štabų ryšininkę sklandytoją Niną Nausėdaitę-Rasą (tavo pavadinta "Pienine"), išjuoki netobula partizanine veikla, sekso scenomis, iš partizanų lūpų sklinda baisūs keiksmažodžiai – net ir korėjietiški, nors jie buvo visi lietuviai.

Keletas citatų:
"Jonas Žemaitis, ir anksčiau nebuvęs sėkmingas žmonijos kūrinys, nuo šiol nepriklauso žmonijai. Jei jis būtų mažesnio ūgio, tokį daiktą dar galima naudoti ūkyje – įsisiegti į švarką..."
Tai tavo žodžiai. Pagalvok, jaunas žmogau, ar tu logiškai išreiški savo mintis

apie žymų Lietuvos didvyrį – gen. J.Žemaitį. Tariamasi rašytojau, paimk iš savo netikusią ranką Nijolės Gaškaitės-Žemaitienės knygą "Žuvusiųjų prezidentas", perskaityk ją ir giliai susimąstyk, ką ten prihalucinavai savo knygoje!

Su širdgėla, o kartu ir skausmu sieloje cituoju vėl tavo žodžius apie mano tėvelį Juozą Kasperavičių:

"Aš – Juozas Kasperavičius, snarglius nuogu pimpalu – sutinku užaugti tam, kad įstočiau į karo akademiją ir tapčiau lakūnu bandytoju. Nepaklusęs įsakymui skristi į Rytus, apsukčiau į Vakarus ir, nužiūrėjęs negyvenamą lauką, katapultuočiausi. Nesėkmingai nusileidęs, susilaužyčiau koją ir, patekęs į rankas besitraukiantiems rusams, vis tiek išvažiuočiau į Rytus."

Tai iškraipyti faktai. Pats savo knygos įžangoje rašai, kad "tai yra baisus prasimanymas". Ar apsiginti tuo nori? Gal nepakenktų tavo išsilavinimui, jei perskaitytum žurnalo "Laisvės kovų archyvas" Nr.12 ir Nr.32? Ten pateikti tikri istoriniai mano tėvelio gyvenimo, partizaninės kovos faktai.

Sunku šiandien suprasti, kas tie žmonės, kurie širdyse turi tiek daug neapykantos, gali šmeižti gyvus ir žuvusius partizanus. Kas gali būti kilniau kaip žūti už Tėvynę, už savo žemę, už laisvę? Iš kokio juodo purvo tu išgriebei šmeižtą, kad J.Kasperavičius skrido į Rytus? Jeigu mano tėveliui būtų malonūs Rytai, tai jis nebūtų kovojęs, žuvęs už Tėvynės laisvę. Lietuvos didvyriai tavo knygoje pajuokiami kaip "mažai tenuokiantys apie garbę ir žmogiškumą". Ar nereikėtų tau pritaikyti tų žodžių savo šiuolaikinėms "žygdarbiams"?

Povandeninės srovės tau padėjo išleisti "istorinę" knygą net 2000 egzempliorių ir kaip viesulą jas išnešiojo po visą Lietuvą į atokiausius

knygynus, bibliotekas, net pateko į knygų mugę Vokietijoje. Skaitys tavo knygą, gal apsidžiaugs, kai ras joje mielų vardų – Marja Petrovna, Natalija, Vasilijus Sinicynas, Afanasijus Dušanskis, Lebedevas, Fiodoras. Jie – tavo šviesuliai, kultūringi personažai, kurie ir nesikeikė, ir nebuvo priešai. Gal jie šiandien tave gerbtų, didžiutuotųsi, kad paniekinai savo Tėvynės didvyrį, ir vadinant tave nuostabiausiu, knygoje dažnai minimu vardu – "tovarišč komandir".

Remiamas tam tikrų šalies jėgų sukurdar ne vieną knygą apie idejinius personažus. Pavyzdžiui, apie P.Raslaną, kuris su sėbrais nužudė Rainiuose 73 Telšių kalėjimo nekaltus kalinius, apie legendinę partizanų vadų "draugą" saugumietį prof. J.Markulį – išdaviką, apie Lietuvos "tėvelį" A.Sniečkę, kuris norėdamas sunaikinti partizaninį judėjimą pasikvietė iš Rytų smogiamuosius būrius ir davė žiaurų įsakymą – tyčiotis, spardyti žuvusių partizanų kūnus, kad taip įbaugintų Lietuvą. Gal rašydamas apie šiuos "didvyrus" nežiūrėsi į juos per iškreiptą prizmę, nevartosi savo satyrinių minčių, visokiausių išgalvotų dialogų, keiksmų, gal jų nežeminsi.

Ar esi laimingas ir linksmas sukūręs "šedevrą" – garsią knygą "Žali"? O gal aplanko tave ir tokia liūdna minutė – "o kodėl aš taip paniekinamai aprašiau žuvusius už Tėvynę"? Dar didesnė bus gėda tau, kai vaikai tavęs paklaus – o kas tie "išsigimėliai". Ar drįsi tu jiems paaiškinti – tai Lietuvos didvyriai, kuriuos paniekinai?

Nebūsi, jaunas žmogau, visą gyvenimą jaunas. Atmink mano žodžius, kad "sąžinės balsas tau visą gyvenimą iki tavo mirties neduos tau žemiškos ramybės".

Vida
KASPERAVIČIŪTĖ-
TEREIKIENĖ

Rūpestis dėl atminimo

Nuo Kretingos į šiaurę įsikūręs Darbėnų kaimas, kurio centre stovi kelio rodyklė. Ji panaši į kryžių, žymintį keturis kelius – į Įpiltį, Salantus, Palangą ir Kretingą. Jais tarsi ateina ir išeina įvairiausių kartų žmonių viltys ir troškimai. Šiose vietovėse vyko nuožmi pokario rezistencinė kova, kurios aukos tais keliais būdavo vežamos visuotinei gyventojų "apžiūrai" ir įbauginimui. Bet partizanų būriai vis tiek rinkosi tik gin-

nių įvykių išmanymas ugdytų jaunimo patriotinius jausmus, meilę savo Tėvynei. Nuo jos prasideda pagarba Tėvams, Duonai, Mokytojui, Dievui ir jo priesakams. Suprasdamas mūsų mokyklų auklėjimo spragas Stasys klausia: "Kada istorijos mokytojas padės gėlių ant partizano kapo?" Pastaba nepikta, bet liūdnoka. Ji verčia suklusti.

Stasys pats imasi įvairiausių darbų. Jis sutvarkė Kardo rinktinės Darbėnų kuopos

Muziejaus ekspozicijos fragmentas A.Beresnevičiaus nuotr.

kluotą kovą suvokdami, kad priešą bus sunku nugalėti. Visas šis kilnus istorinis atminimas kruopščiai saugomas Darbėnų Jono Šimkaus vid. mokyklos muziejuje, įkurta me darbėniškio Stasio Burbos. Jo pastangomis tyrinėjamas Kretingos apylinkių Lietuvos partizanų kovų ir jų dalyvių likimas, patikrinami istoriniai faktai.

Tuometinės Kretingos apskrities Žemaičių apygardos Kardo rinktinėje kovojo ir žuvo apie 700 Lietuvos dukrų ir sūnų. Vien tik Darbėnų kaime užkasti 64 partizanų palaikai. Muziejaus ekspozicijoje Kardo rinktinėi parngti net šeši standai.

Nemažai istorinių duomenų leidžia manyti, kad 1965 m. liepos 15 d. Darbėnų apylinkėje žuvo paskutinis Lietuvos partizanas Pranas Končius-Adomas. Darbėnų rezistencinės kovos muziejus yra svarbus Žemaičių apygardos Kardo rinktinės kovų liudytojas. Šio nedidelio, bet svarbaus muziejaus ekspozicijoje dažnokai keliauja į Įpilties, Salantų kaimus, Kretingą ir Klaipėdą. Ir jais visada domimasi – jaunas nori sužinoti ir suprasti šių kovų peripetijas. Stasys Burba mano, kad visa šia medžiaga galėtų būti daugiau naudojama istorijos pamokose. Mokiniai ne viską randa vadovėliuose. O savo rajono ar kaimo istori-

partizanų - L.Viluckaičio-Širšinio, K.Martinkaus-Sagos, J.Paulausko-Bočiaus, V.Zalacko-Vaivoro, J.Rimkaus, žuvusių 1950 metais, žūties vietą. Į Kovo 11-osios minėjimą prie paminklo šiems vyrams pakvietė Klaipėdos tremtinių ir politinių kalinių mišrų chorą "Atminties gaida". Skambėjo gražios lietuviškos giesmės, partizanų dainos.

Šiomis dienomis S.Burba visą savo laisvalaikį skiria paminklo Žemaičių apygardos Kardo rinktinės partizanų kovoms atminti statybai Darbėnuose (skulptorius Haroldas Pocevičius). Šauninė paminklo vertė apie 70 tūkst. litų. Žinoma, labai trūksta lėšų. Paminklo statybos organizacinė žmonių grupė tikisi, kad atsiras rėmėjų. Kartais, anot Stasio Burbos, prasmingas paminklinis akmuo ar kitas tautos istorinio atminimo ženklas mūsų kaimuose ar miesteliuose pastatomas pasukubomis ar nykioje nuošalėje. O, žiūrėk, sovietinis reliktas dar ir dabar puikuoja ir matosi iš tolo.

Stasio stipriose rankose dažnai pravirksta armonika. Griežia išraiškingai. Ir kaimo tyloje lietuviškos muzikos garsai įkvepia šviesesnę viltį.

Vytautas
SAIKAUSKAS
Choro "Atminties gaida"
vadovas

Mieli tautiečiai, gyvenantys užsienyje

Lietuva, išsirinkusi naują Prezidentą, pasirengusi naujiems pokyčiams šalies viduje ir plėtojant užsienio politiką. Pirmieji žingsniai – stojimas į NATO ir Europos Sąjungą, vėlesni – ekonomikos stiprinimas, politinis stabilumas, žmonių gerovės kėlimas. Apie visa tai sužinosite skaitydami "Tremtinį". Neužmirškite užsiprenumeruoti savo laikraštį.

Pratęskite "Tremtinio" prenumeratą

Primername: paštas prenumeratą priima tik iki 15 d.

Prenumeratos kaina su pašto paslaugomis:

1 mėn. – 4,80 Lt, 3 mėn. – 14,40 Lt, 6 mėn. – 28,80 Lt, metams – 57,60 Lt. Vienas "Tremtinio" egzempliorius kainuoja 1,20 Lt. Indeksas – 0117.

Mūsų adresas: "Tremtinys", Laisvės al. 39, 3000 Kaunas, Lietuva (Lithuania).

Parengė Jonas LUKŠĖ

Akvilė INDRILIŪNAITĖ-ZUBIENĖ

Kovo–balandžio mėn. įvykių kronika

Kultūros plėtojimo ir istorinės atminties išsaugojimo klubas "Likimai" nuolat gauna iš tarptautinės "Memorialo" bendrijos spaudą. Aktualesnes Lietuvai ir LPKTS publikacijas pateikiame skaitytojams. "Memorialo" puslapiuose yra įvykių, jubiliejinių datų kronika. Manome, kad ši nors ir vėluojanti informacija bus įdomi.

1918 03 13 Vilniuje gimė Grigorij Pomeranc, Solomonas. Fizikas, filosofas, kultūrologas, publicistas. Stalininių lagerių kalinys. Daugelio spausdintų savilaidoje straipsnių, kurie turėjo rimtą poveikį 1960-1970 m. liberalios sovietų inteligentijos pasaulėžiūrai, autorius.

1938 02 13 ir 15 Maskvoje, Tarybų rūmų Kolonų salėje, įvyko didžiausias parodomasis teismas prieš "Antivalstybinį trockistinį bloką". TSRS Aukščiausiojo Teismo Karinė kolegija teisė sovietinės vyriausybės vadovą A.Rykovą, Kominternio pirmininką ir partijos ideologą N.Buchariną, NKVD vadovą G.Jagodą ir dar 12 asmenų, tarp kurių buvo ir Kremliaus gydytojai. Teisiamieji pripažino esą kalti dėl šnipinėjimo, išdavystės, teroristinės bei kenkėjiškos veiklos, taip pat dėl rašytojo M.Gorkio, valstybės veikėjų V.Menžinskio ir V.Kuibyševų nužudymo. 12 teisiamųjų buvo paskelbtas mirties nuosprendis ir po dviejų dienų sušaudyti. Šiuo metu visi, išskyrus G.Jagodą, reabilituoti.

1953 03 01 radijo stotis "Osvoždenije" ("Išlaisvinimas") pradėjo transliuoti radijo laidas rusų kalba. Vėliau pasivadino "Svoboda" ("Laisvė").

1953 03 05 mirė diktatorius J.Stalinus. Atsisveikinant su vado kūnu kovo 9 d. milžiniškoje spūstyje Maskvos centre buvo sutrypta labai daug žmonių.

1953 03 25 ir 27 paskelbtas TSRS Ministrų Tarybos nutarimas Nr.895-383ss "Dėl stambiųjų objektų uždarymo", statytųjų kalinių rankomis. Tarp nebaigtųjų statybų: "Mirties kelias" – Salechardas-Igarka, Turkmėnijos kanalas Karakumų smėlio dykumos centre, tunelis, jungiantis Sachalino salą su žemynu.

Po dviejų dienų paskelbtas TSRS Aukščiausiosios Tarybos įsakas

"Apie amnestiją". Vadinama "Berijos amnestija" – didžiausia SSRS istorijoje. Į laisvę buvo paleista 1,3 mln. kalinių. Iš 175 pataisos darbų lagerių, buvusių šalyje, per metus buvo uždaryti 107. Nuteistieji už politinę veiklą nebuvo amnestuoti. Šalį užtvindė nusikaltimų banga, kurią liaudis dar ilgai prisiminė kaip "šaltąją 1953-ųjų vasarą".

1963 03 08 eiliniame susitikime su kūrybine inteligentija N.Chruščiovas, kritikuodamas dailininkus abstrakcionistus, stipriai užsipuolė į žymų rašytoją I.Erinburgą už sovietinės istorijos Stalino kulto laikotarpiu juodinimą. Partijos lyderis barė ir rašytoją V.Nekrasovą už kelionių apbraižas "Už dviejų vandenyno pušių". Gavo pylos ir žurnalas "Novyj mir" ("Naujasis pasaulis"), kuriame buvo publikuoti šių autorių darbai.

1973 03 ir 1973 04 pagal vadinauosius "1972 m. antrosios bangos areštus" Ukrainoje teisiami kitaminčiai: Ivan Dziuba – kovo 16 d., Nadija Svitlyčnaja – balandžio 2 d., Viacheslav Čiornovil – balandžio 12 d., Evgen Sverstiuk – balandžio 24 d., Ivan Svitlyčnyj – balandžio 27 d.

Kitos jubiliejinės datos:

1883 04 16 gimė Augustinas Voldemaras, istorikas, filologas, politikas, Ministrų kabineto vadovas.

1893 04 15 gimė Jonas Sutkus, generolas leitenantas, ministras.

1903 03 06 gimė Kazys Pranas Inčiūra, mokytojas, poetas, vertėjas.

1903 03 09 gimė Adolfas Raulinaitis, mokytojas, dramaturgas.

1903 03 24 gimė Antanas Poška, keliautojas, prozininkas, vertėjas.

1923 04 01 gimė Algirdas Statkevičius, gydytojas, poetas.

Visi išvardyti asmenys buvo represuoti ir kalinami įvairiuose SSRS lageriuose.

mus šaudyti. Bet mes net negalvojome trauktis – tik dar tvirčiau susikibom. O kareiviai vis artėjo atstatę šautuvus, ant kurių dar buvo užmauti durtuvai. Vienas iš mūsų dar išrėžė prakalbą. "Kareiviai, – sakė jis, – nešaudykite į mus. Mes nekalti. Čia kankinasi jūsų tėvai, broliai, kaimynai – į juos jums taip pat įsakys šaudyti. Nedarykit dar vieno nusikaltimo". Nusviro durtuvai, suiro kareivių gretos. Tai matydamas karininkas juos nuvedė. Mes šaukėme "valio", bet dar ilgai burnoje liko kartu...

Labai norėčiau, kad atsiliptų šio įvykio dalyviai bei liudininkai. Taip pat gal atsilieps kas nors iš tų, kurie už šv. Velykų šventimą ir maištavimą Norilsko Kajerkanos lageryje buvo nuteisti po vienerius metus. Rašykite adresu: **Bronius SKARDŽIUS, Šernupio k., Vilučių pšt., Utenos r. 4927.**

Atsiminimai

Pabaiga. Pradžia Nr. 11

Laimė, kad vienas vaikinys dirbo toje pačioje pamainoje, tai dviese buvo nebaisu.

Šachta jau dirbo visu pajėgumu. Rudeniop pradėjo kasti naujas šachtas kalnuose, už kokių 6 km nuo Aprelsko, tai tada ir mane perkėlė tenai. Ten ir kasėm, ir medžius nešėm vos ne po pusę kilometro. Dar vilkdavau namo rąsto galą malkoms, nes neturėjom kuo kurenti. Virvę prisirišus tempdavau kaip tas kvailutis lašinius. Be to, bijojau, kad nepamatytų valdžia. Šalčiams užėjus sukišo visus į kambarys iš to koridoriaus – "vienas ant kito" gyvenom kambaryje 18 žmonių.

Bėgo metai

Po kiek laiko nuvarė mane vežioti karučių prie kasamos šachtos. Tada jau prasidėjo pragariški vargai: šachtoje šlapia, nuo iškeltų žemių varva vanduo, o vežti karučius reikia siaura apšalusia lenta, nuo kurios karučiai virsta. Taip ten plėšiausi savaitę, kitą, visai nuovargau. Pradėjo skaudėti krūtinę. Naktį nebeužmigdavau. Nuėjau pas daktarą. Vieną, kitą kartą – atleidžia trims dienoms ir vėl dirbu. Taip ėjau, kol nebeiškentęs daktaras davė pažymėjimą dėl lengvesnio darbo. Tada jau paskyrė į kontorą valytoja.

Atėjo antrasis pavasaris ir vasara. Ir vėl naujiena – atvažiuoja komisija apžiūrėti mūsų namo. Ji nustatė, kad čia nebegalima gyventi – namas avarinės būklės. Išvežė mus atgal į tuos barakus, kuriuose iš pradžių gyvenom. Mes pasiprašėm į tokią mažą trobelę pas rusę. Gavom kampelį tik lovai pasistatyti, bet vis vien gera ten buvo, ir moteris buvo gera. Taip gyvenom metus, darbas – tas pats. Laisvomis dienomis vasarą eidavau žolės rauti, rudenį – uogauti į kalnus. Uogas vilkdavom kibirais parduoti – vis prisidedavom prie uždarbio. Sesuo su vyru atsiųsdavo siuntinių ir pinigų.

Vėl tarp lietuvių

Mūsų šeimninė susiruošė išvažiuoti, tad vėl likome be gyvenamosios vietos. Priėmė moteris nuo N.Radviliškio į savo kambarį. Ten išgyvenome daugiau kaip ketverius metus. Vėl gyvenome tarp lietuvių, labai visi sutikom. Turėjom fotografą lietuvį Liniką nuo Lazdijų. Labai puikūs buvo žmonės – ir jis, ir jo žmona. Jis mus fotografavo, turiu visą albumą jo darytų nuotraukų.

Ant kalno buvo kapai. Netvarkingi, išmėtyti tarp krūmų – kur vienas, kur kitas. Mes, lietuviai, tvėrėme tvoras. (Neseniai viena šeima ten buvo nuvažiavusi aplankyti tėvo kapo. Pasakojo, kad viskas apžėlę krūmais, vos berado.) Palaidojom tuose kapuose du jaunus vaikus, mergaitę, atvežtą iš kitų šachty, o kiek senų žmonių!.. Bet daugelis dar ir namo sugrįžo. Juos palaiškė troškimas tėviškėn sugrįžti ir tik tada numirti.

Laisvomis dienomis ir vakarais pradėjau siuvinėti. Tik siūlų neturėjom. Visko prigalvodavome – kojines, rankšluosčius ardydavom. Mū-

sų barake gyveno dailininkas – jis visokių raštų mums pripiešdavo. Taip trumpinomis nelaisvės dienas...

Viltis

Sulaukėm Stalino mirties. Tada, atmenu, labai pustė, aš baigiau darbą vėlai. Apsiverkę viršininkai padarė susirinkimą, o mes sau vieni juokėmės. Paskui ir rusai mums sakė: "Dabar jau paleis". Pradėjo kurstyti rašyti prašymus. Rašėm į Maskvą ne kartą, bet dar daug laiko praėjo, kol pradėjo vieną kitą paleidinėti. Bet viltis jau buvo.

Perėjau dirbti valytoja į viengunčių bendrabutį. Ten ir gyventi persikėlėm. Labai pablogėjo mamytės sveikata, pradėjo dusti, tinti. Bijojau, kad nereikėtų jos čia palikti, kad neliktų čia brangiausio žmogaus kapas.

Atėjo 1957 m. pavasaris. Pesus jau turėjome, o gyventi buvo leista tik Radviliškio rajone. Mačiau – mama dar vienos žiemos gali nebeištverti. O namuose gyveno tėvelis vienas. Jis irgi labai vargo. Kvietė mus važiuot greičiau namo.

Ruošimasis namo

Mano pusbrolis su šeima buvo išvežtas į Taišeto rajoną. Tai sugalvojom, kad reikia važiuoti neva atostogų pas jį. Pradėjau rinkti dokumentus. Viską jau turėjau, tik trūko komendanto parašo. Kadangi komendanto neradau, tai išvažiuom be parašo. Gyvenom prie stoties. Kai kuriuos daiktus buvau išsiuntusi paštu. Ne ką ir turėjom – du lagaminus, kelias medines dėžes ir uogienės puodą. Nuvažiavusi į Bodaibą nupirkau bilietus į laivą. Ir štai į laivą lipant tikrina dokumentus, daiktus ir mus su laiko. Liepia lipti iš laivo ir eiti į komendantūrą. Kaip tada verkiau tilto turėklų įsitvėrusi. Gyvenime taip neverkiau... Aš komendantui aiškinau, kad nebėgu, tik mamą noriu išvežti pas pusbrolių, nes ten geresnis klimatas. Ir komendantui manęs pagailo. Ateik, sako, sutvarkysiu dokumentus ir išplauksit kitu laivu. Savaitę pagyvenom pas pažįstamus lietuvius. Sutvarkė man dokumentus atostogoms. Komendantas sako: "Palik mamą ir sugrįžk". Mačiau, kad jis viską suprato, bet tada jau buvo kiti laikai – daugybė jau buvo gavę dokumentus ir važiavo namo.

Kelionė namo buvo daug greitesnė. Įsitaisėm laivo dugne. Dieną lipdavom ant denio. Angara plaukti ir per taigą važiuoti mašinomis neberekėjo – jau buvo nutiestas geležinkelis iki Lenos kranto. Ust Kute nusipirkom tiesioginius bilietus į Vilnių, sėdom į traukinį ir pasiekėm Maskvą. Dokumentų niekas netikrino. Maskvoje praleidome parą, pasivažinėjom metro, pavaiškiojom apie Kremlį, į mauzoliejų nėjom, nes ten dar tebegulėjo mūsų "didysis draugas" Stalinus...

Kitą dieną išvažiuom į Vilnių. Vėliau autobusais pasiekėm namus. Dirbau kolūkyje, bet į miestelį dar daug metų bijojau eiti, tarytum kas grįš ir vėl išveš. Mamytė dar išgyveno 9 metus. Ilsisi savo kapeliuose, į kuriuos ir aš atsigulsiu. Tai – visas mano džiaugsmas...

Atsiliepkite!

Ėjo 1953-ieji – Norilsko lagerių politinių kalinių sukilimo metai. Tuo metu aš, Bronius SKARDŽIUS, kalėjau lageryje "Medvežij ručej", arba tiesiog "Medvežka". Sukilimo metu buvau gyvenamojoje zonoje. Kita lagerio kalinių pusė pasiliko darbo zonoje – taip buvo nuspręsta sukilimo vadų. Man kartu su kitais buvo pavesta saugoti lagerio tvoras. Saugodami pamatėme, kad nuo Šmito kalno pusės, už didelio barako, nuošalesnėje vietoje, prakirpta spygliuota viela ir kareiviai jau rengiasi lipti į lagerio vidų. Tuoj pat davėm signalą – subėgo daugiau kalinių ir mes tą spragą užtvėrėme savo kūnais. Susikibom rankomis ir stovėjom – kas bus, tas bus. Jų karininkas liepė eiti iš ten, antraip jis duosias komandą į

Sveikiname!

Mūsų mama **Albina Matulevičiūtė** 1946 m. įstojo į Kauno medicinos felčerių, farmacininkų ir laborantų mokyklą. Nespėjusi baigti šios mokyklos, 1949 m. kovo mėn. buvo išvežta į Krasnojarsko kr. Balachtinsko r. Balachtos k. Tėtį **Antaną Rubiną** 1951 m. išvežė į Krasnojarsko kr. Balachtinsko r. Tolovo kol. 1953 03 31 tėvai ten susituokė, sulaukė dviejų vaikų. Gavome leidimą išvažiuoti - tik ne į tėvynę, bet 1956 07 16 vis

tiek parvažiavo į Lietuvą. Užaugino 2 dukras ir 6 sūnus. Šeši vaikai baigė aukštuosius mokslus.

Mama **kovo 26 d. švenčia 75 metų jubiliejų**. Abu tėvai **kovo 31 d. švęs 50 metų bendro gyvenimo jubiliejų**.

Su didžiausiu dėkingumu ir meile sveikiname savo tėvus ir skiriame jiems šiuos žodžius.

Jūsų širdyse visiems mums užteko vietos ir meilės, kurios neišsemiama versmė tebelydi iki šiolei.

Jūsų šypsena ir glostančios akys skaidrino mūsų dienas, stiprino, suteikė jėgų ir pasitikėjimo savimi.

Jūsų rankos šluostė mūsų ašaras, saugojo ir mylavo, gydė ir laimino.

Mes linkim Jums, kad darbščios rankos nenuvargtų, kad žemė būtų Jums dosni, gera.

Kad laimė, džiaugsmas, sveikata lydėtų Jus dar ilgai visur ir visada.

Mylime ir visada su Jumis.

Dvi dukros ir šeši sūnūs su šeimomis

A. ir A. Rubinų vestuvės tremtyje. 1953-ieji Balachtos kaimas N. Rėkliienės nuotr.

Gyvenimas Klaipėdai

Mažosios Lietuvos istorijos muziejuje, Klaipėdoje, surengta istoriko-menotyrininko, buvusio politinio kalinio, tremtinio paroda "Jonas Tatoris - gyvenimas Klaipėdai". Į parodos atidarymą susirinko daug buvusių politinių kalinių ir tremtinių, J. Tatorio bičiulių, buvusių bendradarbių.

Baigęs Biržų gimnaziją, kalėjęs Uchtos ir Balchašo lageriuose, po visų negandų J. Tatoris apsigyveno Klaipėdoje. 1994 m. pasirodė jo parašyta monografija "Senoji Klaipėda". Ši knyga iki šiol yra pats solidžiausias leidinys apie Klaipėdos istorinį paveldą, neleidžiantis abejoti uostamiesčio priklausomybe Lietuvai. Už šį darbą J. Tatoriui suteiktas humanitarinių mokslų daktaro vardas.

Šiuo metu Mažosios Lietuvos muziejuje eksponuojama perduota visą gyvenimą J. Tatorio kaupta medžiaga - 3170 eksponatų. Galima tik įsivaizduoti, kaip tokią medžiagą reikėjo rinkti ir slėpti

okupacijos metais. Reikėjo susitikti su kitose šalyse gyvenančiais specialistais. 1942-ųjų Klaipėdos miesto planai buvo gauti net iš Londono karo archyvo. O tai atlikti nebūdavo lengva, tekdavo susidurti su kliūtimis. Tik didelė istoriko kantrybė, bičiulių pagalba ir išradingumas padėjo pasiekti užsibrėžtą tikslą.

Klaipėdos garbės pilietis, paveikslų galerijos įkūrėjas J. Tatoris Mažosios Lietuvos muziejui perdavė saugoti ir 50 jo paties lietuvių akvarelių. Vienoje jų - neaprepiamoje erdvėje slegiama sunkaus dangaus skliauto pavaizduota pasimetusi ir vieniša, brenianti per sniegynus politinių kalinių rikiuotė. Prie šio paveikslu ilgai stoviniavo lagerių bendražygiai ir likimo draugai. Paskutinis sustojimas - Requiem negrižusiems: į nebūtį nueinanti gedulinga eiseną...

Paroda dar veiks visą mėnesį.

Ona PADVARIETIENĖ

Skelbimai

Paroda

Kovo 17 d. Kauno apskr. viešojoje bibliotekoje įvyko posėdis, kuriame buvo aptarta organizuojama (bibliotekos iniciatyva) **paroda, skirta Prisikėlimo bažnyčiai**. Parodos tikslas: supažindinti visuomenę su šios šventovės statybos idėja, prasme bei atstatymo sunkumais, paskatinti Lietuvos žmones aktyviau prisidėti aukomis atstatant šį neeilinį mūsų tautos laisvės simbolį.

Parodą numatoma atidaryti **balandžio 9 d.** Ji vėliau bus eksponuojama ir kitose Kauno apskr. bibliotekose.

Prisikėlimo bažnyčios atstatymo komiteto narys prof. Vytautas NEZGADA

ieškau savo tėvelio **Jono KUKLIO**, g. 1913 07 14 Skersinės kaime. 1944 m. jis buvo išvežtas iš Pabradės. Nuo to laiko žinių nėra.

Prašau rašyti: **Sigitui Jonui Kukliui, Kauno g. 36-49, Jurbarkas. Arba skambinti tel. (8-651) 90069.**

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Vytautas Stašaitis 1926-2003

Netekome Lietuvai nusipelnusio žmogaus, taurios asmenybės - Vytauto Stašaičio.

V. Stašaitis gimė Kaune, mokėsi "Aušros" gimnazijoje, vėliau - aukštesniojoje technikos mokykloje. Ją baigęs įstojo į universitetą. 1942-aisiais pasirinko Lietuvos laisvės armijos kovotojo kelią.

1946-aisiais V. Stašaitis buvo suimtas ir ištremtas. Kalėjo Krasnojarsko, Balchašo lageriuose, po to dirbo technologu konstruktoriumi Usljė-Sibirsko kalnų pramonės įmonėje. Į Lietuvą grįžo 1958 m., dirbo projektavimo ir mokslinių tyrimų institute.

Atkuriant Nepriklausomybę V. Stašaitis aktyviai darbavosi įvairiose srityse. 1990 m. jis tapo valstybinės eksperimentinės ginklų įmonės "Vytis" vyr. konstruktoriumi, dalyvavo perimant KGB ginkluotę. V. Stašaitis - nacionalinio saugumo sukūrimo komisijos narys, Antiblokadinio fondo aukso perėmimo komisijos pirmininkas, priklausė Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungai.

Buvęs politinis kalinys V. Stašaitis 1990-1995 m. buvo renkamas LPKTS tarybos nariu. Buvo Tėvynės sąjungos-Sąjūdžio frakcijos bei Kauno miesto tarybos narys. Nuo 1994 m. V. Stašaitis dirbo Lietuvos aviacijos muziejaus direktoriaus pavaduotoju. Jo pastangomis įamžintas Birutės rinktinės partizanų (Panemunė) ir Lietuvos laisvės kovų sąjūdžio kovotojų atminimas. Už nuopelnus Lietuvai V. Stašaitis apdovanotas Pasipriešinimo dalyvio kryžiumi, Sausio 13-osios atminimo medaliu.

Šviesus šio tauraus žmogaus ir bebaime kovotojo atminimas liks gyvas jį pažinojusių ir su juo bendravusių širdyse.

Palaidotas Kauno rajone, Margininkų kapinėse.

**LPKTS taryba,
buvę Balchašo politiniai kaliniai**

Pranė Klimienė 1909-2003

Gimė Vilkaviškio r., Nadrausvės k. Jos namuose buvo partizanų štabas. Vyras ir brolis Bronius Lietuvinkas mirė kalėjime, o pati P. Klimienė su broliene ir jos dukterimi ištremta į Irkutsko sr. 1949-1958 m.

LPKTS Marijampolės skyrius

Paulina Luneckaitė-Belickienė 1922-2003

Gimė Kavesalio k., Daugėliško valsč., Ignalinos r. Kai brolis Leonas išėjo partizanauti, 1945 m. tėvai ištremti į Permės r. Paulina tuo metu mokėsi ir dirbo Vilniuje. Areštuota 1948 m. Nesudarius bylos, ištremta į Manko r. Vėliau išvažiavo pas mamą (tėvas jau buvo miręs). 1955 m. išteko už buvusio politinio kalinio, susilaukė 2 sūnelių. Mamai mirus, 1965 m. šeima grįžo į Lietuvą ir apsigyveno Šiauliuose. 1989 m. parsivežė tėvų palaikus.

Palaidota Kavesalio kapinėse, šalia tėvų ir vyro.

Nuoširdžiai užjaučiame sūnus, vaikaičius ir visus artimuosius.

LPKTB Šiaulių skyrius

Kristina Grincevičiūtė-Morkevičienė 1918-2003

Gimė Gegužinės k., Panevėžio r. Mirus tėvui nuo kūdikystės augo Ilguvoje, sename bajorų Grincevičių dvare. Šeimoje buvo 4 broliai ir 2 seserys. 1940 m. Grincevičių žemė ir pastatus nacionalizavo, o 1942 06 14 brolių Stasį ir Kristiną ištrėmė į Altajaus kr., Ust Kano r. Tremtyje dirbo įvairius darbus, globojo našlaite likusią Ramintą Šilingaitę. 1956 m. vasarą grįžo į Lietuvą, apsigyveno Ilguvoje, dirbo psichoneurologiniame pensionate. Ištekęsusi persikėlė gyventi į netoli esantį Sabališkių kaimą. Nuo 1990-ųjų gyveno Kaune, pas dukrą Liuciją.

Norintys konsultuotis teisiniais žemės ir turto gražinimo klausimais LPKTS Vilniaus skyriaus būstinėje (Pamėnkalnio g. 23/5) prašome užsirašyti tel. (8-5) 2314379 (pas J. Butrimą).